

LUKÁCS EVANGÉLIUMA

22.

Közeledett már a kovásztalan kenyerek ünnepe, amelyet páskának neveztek.

A kovásztalan kenyerek ünnepe hat napig tartott, és ennek első napja volt a páska napja. Az ünnep előtt két nappal seprűkkel és kefékkel végigjárták a házakat, hogy bizonyosan megszabaduljanak minden kovásztól, ami a házban volt. Ez egy érdekes szertartás volt, és mindig hagytak egy kis kovászt valahol, hogy a gyerekek megtalálhassák.

A főpapok és az írástudók keresték a módját, hogyan öljék meg Jézust. Félték ugyanis a néptől. Akkor bement a Sátán Júdasba, akit Iskáriótesnek neveztek, és egyike volt a tizenkettőnek. Elment, és megbeszélte a főpapokkal és a templomőrség parancsnokaival, hogyan adja őt a kezükre.

Azok megörültek, és megígérték, hogy pénzt adnak neki.

Ő elfogadta az egyezséget, és kedvező alkalmat keresett arra, hogy a kezükre adhassa őt, amikor nincs jelen a sokaság.

Naponta nagy tömegek gyűltek össze a templomban, hogy hallgassák Jézus tanítását. A főpapok pedig csak a megfelelő alkalomra vártak, hogy elfoghassák Jézust - lehetőleg olyankor, amikor a tömeg nincs jelen, mert félték az emberektől. Júdas ajánlata kapóra jött a számukra, hiszen a tervüket kivitelezhették, még mielőtt a tömeg rájött, hogy mi történt valójában.

Júdas Iskáriótes egy érdekes személy. Nem sokat tudunk róla, de János szerint ő volt a csoport pénztárosa, és gyakran lopott pénzt a közösből. Itt azt olvashatjuk, hogy a Sátán beleköltözött; az Ige a „kárhozat fia”-ként is említi, és Jézus azt mondta róla, hogy jobb lett volna, ha meg sem születik. Tragikus életet élt, mert a kapzsiság és a hatalomvágy kerítette hatalmába.

Az árulás indítékaiként több okot szoktak meghatározni. Egyesek szerint csak arra akarta Jézust kényszeríteni, hogy megalapítsa királyságát, és azt gondolta, hogy árulása következtében Jézus olyan helyzetbe fog kerülni, hogy többé nem halogathatja majd kilétének felfedését és országának megalapítását. A terve visszafelé sült el, mert Jézus nem védekezett, hanem alárendelte magát a halálos ítéletnek. Ezért vitte vissza a pénzt a főpapoknak, és dobta a lábuk elé.

Ki tudja megállapítani, hogy mi is egy ember valódi indítéka? Ezek, csak feltételezések, amelyekkel emberek próbálják mentegetni Júdas Iskariótes tettét. Nézetem szerint a tetteire nincs mentség. Csókkal árulta el az Urat, és ez a módszer mindennél visszataszítóbb.

Elérkezett a kovásztalan kenyerek napja, amikor fel kellett áldozni a húsvéti (vagy páska) bárányt.

A páska napja ünnepnap volt, olyan szabadnap, amikor nem dolgoztak az emberek. Ezen az ünnepen ölték meg a páskabárányt. Minden sütés-főzést, minden előkészületet be kellett fejezni még naplemente előtt. Fontos megemlítenünk, hogy a zsidók szerint a nap este 6 órakor kezdődik és másnap este 6-ig tart. Tehát minden vacsorai előkészületet be kellett fejezni este 6 óráig.

A következő nap vége előtt Jézust keresztre feszítették, ami azt jelenti, hogy Jézust a páskaünnep napján feszítették meg. Ez ugyanaz a nap volt, amelyen a páskavacsorát elfogyasztotta a tanítványaival együtt.

Ez a tény hihetetlenül jelentős, mert a páska ünnepe egy emlékünnep volt, amely arra emlékeztette a népet, hogy Isten miként mentette ki őket az egyiptomi haláltól, amikor Isten utasításait követve a megölt bárány vérént kenték az ajtófélfára és a szemöldökfára. Amikor az Úr azon az éjjelen végigjárta Egyiptomot, elkerülte a vérrel meghintett ajtófélfájú házakat. Ez annyit jelentett, hogy az elsőszülöttek élve menekültek meg az áldozati bárány miatt, ellentétben az egyiptomiakkal.

Mindez csak azért történt, hogy Isten előrejelezze Bárányának érkezését, aki egy napon majd elveszi a világ bűneit. A mi áldozati Bárányunk önmaga feláldozásával mentett meg minket a haláltól.

Tehát a zsidók által megült páskaünnep egyrészt visszatekintés volt a múltra, ugyanakkor előre is nézett, és Jézusban teljesedett be. Pál a kolossébelieknek írt a szabadnapokról, az újholdakról, és a szent napokról. A páska ünnepe az újholdhoz kötődött. Ezt írta: *„ezek csak árnyékaik az eljövendő Krisztusnak, aki a valóság.”* Mindannyian várták, hogy ezek beteljesedjenek, és a páska Jézus halálában teljesedett be.

A pünkösd ünnepe pedig 50 nap múlva teljesedett be, amikor a Szentlélek kiáradt az egyházra, és 3000 ember tért meg. Ezek voltak az első gyümölcsői annak a munkának, amely ma is folyik. A pünkösd ünnepekor az első gyümölcsöket vagy termést ajánlották fel az Úrnak.

Mivel mindkét ünnep beteljesedett az Újszövetségben és az egyházban, ezért az a következtetésünk, hogy az Ószövetség harmadik nagy ünnepe, a kürtzengés ünnepe is be fog teljesedni az egyházban. Ez egy visszaemlékezés volt arra, hogy az Isten hogyan vezette ki atyáikat a pusztából, és hogyan vezette be őket az Ígéret Földjére. Ennek az ünnepnek a beteljesedését várja az egyház ma is: *„Mert amint felhangzik a riadó hangja, a főangyal szava és az Isten harsonája, maga az Úr fog alászállni a mennyből, és először feltámadnak a Krisztusban elhunytak, azután mi, akik élünk, és megmaradunk, velük együtt elragadtatunk felhőkön az Úr fogadására a levegőbe, és így mindenkor az Úrral leszünk.”*

Jézus ekkor elküldte Pétert és Jánost ezt mondva: „Menjete el, és készítsétek el nekünk a húsvéti vacsorát, hogy megehessük.”

Ők pedig ezt kérdezték tőle: „Mi a kívánságod, hol készítsük el?”

Ő így válaszolt: „Amikor beértek a városba, szembejön veletek egy ember, aki egy korsó vizet visz; kövessétek őt abba a házba, amelybe bemegy, és mondjátok meg a ház gazdájának: a Mester ezt üzeni neked: hol van az a szállás, ahol tanítványaimmal együtt megehetem a húsvéti vacsorát?”

Ő mutat nektek majd egy nagy berendezett emeleti termet: ott készítsétek el.”

Akkor elmentek, és mindent úgy találtak, amint előre megmondta nekik; és elkészítették a húsvéti vacsorát.

Amikor eljött az óra, asztalhoz telepedett az apostolokkal együtt,

és ezt mondta nekik: „Vágyva vágytam arra, hogy szenvedésem előtt megegyem veletek ezt a húsvéti vacsorát.

Mert mondom nektek, hogy többé nem eszem ebből a húsvéti vacsorából, amíg csak be nem teljesedik ez az Isten országában.”

Azután vette a poharat, hálát adott, és ezt mondta: „Vegyétek, és osszátok el magatok között.

Mert mondom nektek, hogy nem iszom mostantól fogva a szőlőtő terméséből, amíg el nem jön az Isten országa.”

És vette a kenyeret, hálát adott, megtörte és e szavakkal adta nekik: „Ez az én testem, amely tiérettetek adatik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Hasonlóképpen vette a poharat is, miután megvacsoráztak, és ezt mondta: „E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki.

Jézus itt mutatta be az úrvacsorát a tanítványoknak. Vette a hagyományos zsidó páskaünnep elemeit, és valódi jelentőséget adott ezeknek. Ezen az ünnepen mindig volt a három darab kenyér, amit egy kis zsákba tettek. A középső kenyeret el szokták törni; és Jézus vette ezt, megtörte, és ezt mondta nekik: „vegyétek, egyétek, ez az én testem, amely tiérettetek megtöretik”. A vacsora után aztán egy pohár italt ittak, amelyet az „utolsó pohárnak” neveztek. Erre azt mondta Jézus, hogy „e pohár amaz új szövetség az én vérem által,” amely kiöntetik a bűnök bocsánatáért.

A páska ünnepét ma is megülik a zsidók, és ennek tanulmányozása jelentős felvilágosítást adhat nekünk, keresztényeknek, mert tisztán láthatjuk Jézus Krisztust és az evangéliumot az ünnepen használt jelképeken keresztül. A zsidók szíve elő volt készítve Jézus Krisztus elfogadására, az ünnep minden mozdulatát átszővi ez a várakozás. Számukra viszont ez csak egy emlékünnep volt, amikor megemlékeztek az isteni szabadításról, de most egy teljesen új értelmet adott neki a Jézus általi beteljesedés.

De íme, annak a keze, aki elárul engem, az enyémmel együtt van az asztalon.

Mert az Emberfia elmegy ugyan, amint elrendeltetett, de jaj annak az embernek, aki elárulja őt.”

Jézus tudta, hogy ki fogja elárulni Őt, és itt egy komoly figyelmeztetés hangzik el. Szerintem, ekkor Júdás még mindig visszaléphetett volna.

Erre kérdezgetni kezdték egymástól, hogy ki lehet az közülük, aki ezt meg fogja tenni.

Ezután versengés is támadt köztük arról, hogy ki a legnagyobb közöttük.

Szomorú, patetikus kép: Jézus számára egyre kézzelfoghatóbb közelségbe kerül a kereszten való szenvedése, ugyanakkor a tanítványok arról kezdenek vitatkozni, hogy ki lesz a legnagyobb közülük a királyságban.

Erre ő így felelt nekik: „A királyok uralkodnak népeiken, és akik hatalmuk alá hajtják őket, jötevőknek hívatják magukat.

Ti azonban ne így cselekedjétek, hanem aki a legnagyobb közöttetek, olyan legyen, mint a legkisebb, és aki vezet, olyan legyen, mint aki szolgál.

Mert ki a nagyobb? Az, aki asztalnál ül, vagy aki szolgál? Ugye az, aki az asztalnál ül? Én pedig olyan vagyok közöttetek, mint aki szolgál.”

Jézus arra oktatja a tanítványait, hogy a nagyság felé vezető út a szolgálaton keresztül vezet. „A szolga nem nagyobb az uránál”- mondta egy alkalommal. Túl sok egyházi vezetőnek téves elképzelése van a szolgálatáról, és nem látják, hogy minden magáról a szolgálatról szól. Eljutnak arra a pontra, hogy már-már elvárják, hogy az emberek kiszolgálják őket, azért mert ők valaki nagynak képzelik magukat. A valóságban szolga vagyok, aki mindenkinek szolgál. A pogányok szeretik az emberek feletti uralkodást, hatalmaskodást, de Jézus arra int, hogy ez ne legyen így köztünk is.

„Ti vagytok azok, akik megmaradtatok velem kísértéseimben, és én rátok hagyom a királyságot, ahogyan az én Atyám rám hagyta azt; hogy egyetek és igyatok az én asztalomnál az én országomban, és királyi székekbe ülve ítéljétek Izráel tizenkét törzsét.”

Ezt a tizenkét apostolnak mondja, kivéve persze Júdás Iskariótest, aki helyett valószínű, hogy Pál lesz a tizenkettedik, annak ellenére, hogy az egyház Mátyást választotta. Úgy tűnik, hogy Isten választása Pál volt. Csodálatos és hátborzongató amit Jézus mond nekik: *„egyetek és igyatok az én asztalomnál az én országomban, és királyi székekbe ülve ítéljétek Izráel tizenkét törzsét.”*

„Simon, Simon, íme, a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited: azért, ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait.”

Simon egy különleges ember. Azt mondják róla, hogy hatalmas alkatú, impulzív és szeretetreméltó ember volt. Az impulzivitása miatt sokszor bajba keveredett, és legtöbbször azt mondta, ami legelőször eszébe jutott, akár jó, akár rossz volt az. Jézus azt mondta, hogy Sátán kikérte őt, Ő viszont imádkozott érte. Szerintem Jézus imája megválaszolódott, mert nem hiszem, hogy Péternek hittel kapcsolatos problémája lett volna, annak ellenére, hogy elbukott a tanúbizonyosságában, mert megtagadta Urát. Ez azonban nem a hitének a bukása volt, mert ő mindig is hitt az Úrban.

Ő erre így válaszolt: *„Uram, kész vagyok veled menni akár a börtönbe, vagy a halálba is!”*
Jézus azonban ezt felelte: *„Mondom neked Péter: nem szólal meg a kakas ma, amíg háromszor le nem tagadod, hogy ismersz engem.”*

Azután ezt kérdezte tőlük: *„Amikor elküldtelek titeket erszény, tarisznya és saru nélkül, volt-e hiányotok valamiben?”* „Semmiben” - válaszolták.

Majd ezt mondta nekik: *„Most azonban, akinek van erszénye, vegye elő, ugyanúgy a tarisznyát is; és akinek nincs kardja, adja el felsőruháját, és vegyen.*

Mert mondom nektek, hogy be kell teljesednie rajtam annak, ami meg van írva: És a bűnösök közé sorolták. Mert ami felőlem elrendeltetett, az most beteljesedik.”

Amikor Jézus még korábban elküldte a tanítványait szolgálni, minden szükségletükől gondoskodott, mert velük volt. Hamarosan újra útra kelnek, és nehéz időket kell majd megélniük, mert elutasítják, bebörtönzik, tárgyalásra hurcolják őket, más szóval: üldözni fogják őket.

Erre így szóltak: „Uram, íme, van itt két kard.” Ő pedig azt felelte: *„Elég!”*

Vagyis: még nem nagyon értitek, de hamarosan meg fogjátok érteni. Jézus nem azt mondja, hogy karddal harcoljanak a világ ellen, hanem felhívja a figyelmet az előttük álló szolgálat nehézségeire.

A 37.ik versben azt mondta, hogy *„be kell teljesednie rajtam annak, ami meg van írva”*. Jézus teljes bizonyossággal hitt a próféciaikban, amelyekről kijelentette, hogy be kell teljesedniük. Ti is ugyanilyen bizonyosak lehettek a próféciaikban. Gyakran elkövetjük azt a hibát, hogy elkezdjük találgatni, hogy azok hogyan fognak beteljesedni. A próféciaik nagyon sok kárt szenvedtek az emberi találgatások miatt.

Az Antikrisztus személyének találgatása például igen veszélyes és értelmetlen spekuláció. Tudjuk, hogy megjelenik majd az Antikrisztus, de nem tudjuk, hogy ki lesz . Tudjuk, hogy fel

fogják építeni a jeruzsálemi templomot, de nem tudjuk, hogy mikor és hogyan. Abban viszont biztosak lehetünk, hogy az Írások be fognak teljesedni. Jézus is tudta, Ézsaiás prófécijája alapján, hogy a bűnösök közé sorolhatik.

Ezután eltávozott onnan, és szokása szerint az Olajfák hegyére ment. Követték a tanítványai is. Mikor pedig odaért arra a helyre, így szólt hozzájuk: „Imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.”

Azután eltávolodott tőlük, mintegy kőhajításnyira, és térdre borulva így imádkozott:

„Atyám, ha akarod (vagy: ha lehetséges), vedd el tőlem ezt a poharat, mindazáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied.”

Ekkor angyal jelent meg neki a mennyből, és erősítette őt.

Halálos gyötrődésében még kitartóbban imádkozott, és verejtéke olyan volt, mint a földre hulló nagy vércseppek.

Amikor az imádkozás után felkelt, odament tanítványaihoz, de a szomorúságtól alva találta őket.

Ekkor így szólt hozzájuk: „Miért alusztok? Keljetek fel, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek!”

Jelentős ima, mert Jézus az ember megváltásáról beszél. Mi lehetséges? „Ha az ember megváltása a kereszten kívül bármi más úton lehetséges, akkor vedd el tőlem ezt a poharat.” Ezért Jézus Krisztus keresztje sok embert megbotránkoztat még ma is, mert szerintük a kereszténység túl szűk látókörű. „Minden út Istenhez vezet”, állítják. „Mindegy, hogy kiben hiszel, csak az a fontos, hogy higgy valamiben.”

Jézus Krisztus keresztje kijelenti, hogy Istenhez csak egyetlen út vezet, mégpedig a kereszten át. Ha meg lehetett volna váltani az embert a vallásosság, a törvény megtartása, vagy az emberi jószág által, akkor nem lett volna szükség a keresztre. A kereszt az egyetlen utat jelöli meg az ember bűneinek bocsánatára és Isten megközelítésére: Jézus Krisztus halálán keresztül. Ez egy szűk, egyirányú útca. *„Krisztus, aki a zsidóknak ugyan megütközés, a pogányoknak pedig bolondság, de maguknak az elhívottaknak, zsidóknak és görögöknek egyaránt, az Isten ereje és az Isten bölcsessége.”*

Jézus kéri az Atyát, hogy ha lehetséges, vegye el tőle mindezt, de az a tény, hogy keresztre feszítették azt jelenti, hogy ez nem volt lehetséges, és hogy egyetlen út vezet az üdvösségre.

Miközben ezeket mondta, íme, sokaság közeledett, amelynek élén Júdás, a tizenkettő egyike haladt, és Jézushoz lépett, hogy megcsókolja.

Jézus így szólt hozzá: „Júdás, csókkal árulod el az Emberfiát?”

Amikor a körülötte levők látták, hogy mi készül, megkérdezték: „Uram, odavágjunk a karddal?”

A tanítványok éppen, hogy csak magukhoz tértek, és egy kissé össze vannak zavarodva, mert nem sokkal ezelőtt Jézus azt mondta nekik, hogy vegyenek kardot magukhoz.

Egyikük oda is csapott a főpap szolgájára, és levágta a jobb fülét.

Tudjuk, hogy Péterről van szó. A megkurtított szolga nagy szerencséje, hogy Péter még elég álmos volt, mert egyébként lefejezte volna.

Jézus azonban megszólalt, és ezt mondta nekik: „Hagyjátok abba!” És megérintve a fülét, meggyógyította őt.

Majd ezt mondta a főpapoknak, a templomőrség vezetőinek és a véneknek, amikor odaléptek hozzá: „Úgy vonultok ki ellenem kardokkal és botokkal, mint valami rabló ellen. Amikor nap mint nap veletek voltam a templomban, nem emeltetek rám kezet. De ez a ti órátok és a sötétség hatalmának ideje.”

Milyen szörnyű órája volt ez az emberiségnek, amikor a sötétség ereje vette át a hatalmat.

Miután pedig elfogták őt, elvitték és bekísérték a főpap házába. Péter pedig távolról követte. Mikor az udvar közepén tüzet raktak, és körülülték, Péter is leült közéjük.

Amint ott ült a tűz világánál, meglátta őt egy szolgáló, szemügyre vette, és így szólt: „Ez is veled volt.”

Ő azonban letagadta, ezt mondva: „Asszony, nem ismerem őt!”

Röviddel ezután más látta meg, és rászólt: „Te is közülük való vagy!” De Péter így válaszolt: „Ember, nem vagyok!”

Körülbelül egy óra múlva másvalaki is bizonygatta: „De bizony, ez is veled volt, hiszen ő is Galileából való.”

Péter azonban ismét tagadta: „Ember, nem tudom, mit beszélsz.” Még beszélt, amikor hirtelen megszólalt a kakas.

Ekkor megfordult az Úr, és rátekintett Péterre. Péter pedig visszaemlékezett az Úr szavára, amikor azt mondta neki: „Ma, mielőtt megszólal a kakas, háromszor tagadsz meg engem.”

Aztán kiment, és keserves sírásra fakadt.

„Uram, kész vagyok börtönbe menni érted, kész vagyok meghalni veled!” Ne gondoljátok, hogy Péter nem volt őszinte, amikor ezt mondta. Teljes szívemből hiszem, hogy Péter pontosan így is gondolta: kész volt mindenre Jézusért. Amikor mi fogadkozunk az Úr előtt, akkor mi is őszinték vagyunk. Nagyon sokszor, azonban, úgy járunk mint Péter - amikor tettekre kerül a sor, akkor még az egyszerű dolgokban is megtagadjuk Őt.

Hogy lehet, hogy Péter megtagadta az Urat? Először is, láthattuk, hogy ahelyett, hogy imádkozott volna, aludt. Ez bukásának egyik oka, és gyakran a miénknek is – ima helyett alszunk. Másodszor, messziről akarta követni az Urat. Nagyon veszélyes dolog partvonal melletti kereszténynek lenni, messziről követni az Urat, anélkül, hogy mélyen és teljesen elköteleznénk magunkat neki. Harmadszor pedig, az ellenség tüzésénél melegegett – ami szintén nagyon veszélyes dolog. Az eredmény pedig: a megtagadás.

Hogyan nézett Jézus Péterre? Nem hiszem, hogy közben azt gondolta: „Péter, hogy tehetted ilyent?” vagy „ugye megmondtam!?”. Azt gondolom, hogy Jézus pillantása a következőt fejezte ki: „Péter, megértem a dolgot, és még mindig szeretlek.” Ez a szeretet pillantása volt. Lehet, hogy ez volt a legmélyebb szeretet, amit Péter valaha is láthatott valakinek a szemében. Jézus megértette őt, és ez összetörte Péter szívét.

A Biblia azt mondja, hogy „Isten jósága megtérésre (vagy: bűnbánatra) indít” minket. Ha valaki nagyon keményen reagál, akkor önkéntelenül is védekezni kezdesz, próbálsz bizonyítékokat vagy éppen kifogásokat keresni, amelyekkel igazolhatod tettetted. Amikor, azonban, valaki megértéséről, szeretetéről és imáiról biztosít, ez megtöri az embert és nincs helye a védekezésnek. Jézus pontosan így nézett Péterre - megértően.

Péter pedig kiment, és sírásra fakadt: „Egy bukott, vesztes ember vagyok, mindig kudarcot vallok.” Nem Péter, nem mindig. Néhány nap múlva erőt kapsz és az a tanú eszel, amilyennek Isten akar látni.

Azok a férfiak, akik őrizték Jézust, gúnyolták, és verték őt, majd eltakarták a szemét

Ez nagyon kegyetlen dolog, mert a test csodálatos felépítése következtében, amikor látjuk, hogy ütés fog érni, akkor természetes védekezési mechanizmusunk segítségével csökkenteni tudjuk az ütés erejét. Csodálatos a test, csodálatos reflexekkel ellátva. Ha egy asztal tetejéről leugrasz, semmi bajod nem lesz, mert felkészülsz rá, majd az ugrás után behajlítod a térded, és az felfogja az esés súlyát. Ugyanakkor, ha figyelmetlenül lelépsz egy járdaszegélyről, eltörheted a lábad, mert nem koordináltad a tested.

Az ütéssel is ez a helyzet. Ha nem látod, hogy mikor és honnan jön, akkor nem tudsz felkészülni és ellenállni, így teljes erővel fog becsapódni a testedbe, ami nagyon fájdalmas. Jézust elkezdtek ütlegelni, és az arca kezdett eltorzulni a sok ütéstől, hatalmas zúzódások keletkeztek rajta, még a szeme is befeketedett. Ézsaiás azt írja, hogy az arca annyira eltorzult, hogy felismerhetetlenné vált, és „*eltakartuk az arcunka előle*”, mert annyira megrendítő látvány volt.

és ezt kérdezték: „Prófétáld meg, ki ütött meg téged!”

És sok más szidalmat is szórtak reá.

Amint megvirradt, összegyűlt a nép véneinek tanácsa, a főpapok, és az írástudók, és bekísértették őt a nagytanácsba

A törvény szerint nem gyűlhetnek össze virradat előtt.

s ott felszólították: „Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk.” Ő pedig így válaszolt: „Ha megmondom nektek, nem hiszitek, ha pedig én kérdezek titeket, nem feleltek.

De mostantól fogva ott ül majd az Emberfia Isten hatalma jobbján.”

Erre mind azt kérdezték: „Akkor hát te vagy az Isten Fia?” „Ti mondjátok, hogy én vagyok” - felelte nekik. Azok pedig így szóltak: „Mi szükségünk van még tanúvallomásra? Hiszen magunk hallottuk a saját szájából.”